

НАГРІВАННЯ ПОРОШКІВ ДЛЯ ТЕХНІЧНОЇ КЕРАМІКИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЕНЕРГІЇ МІКРОХВИЛЬОВОГО ПОЛЯ

Кравченко Є. О., аспірант, e-mail: odessaevgeniy@gmail.com

Бошкова І. Л., д.т.н., проф, e-mail: boshkova.irina@gmail.com

Одеський національний технологічний університет

Актуальність дослідження. Одна з розвинених областей застосування мікрохвильового випромінювання – спікання керамічних матеріалів [1]. Зазначається [2], що висока швидкість нагріву в мікрохвильовому полі дозволяє отримувати керамічні та композиційні матеріали з тонкою та однорідною мікроструктурою, що мають, як наслідок, підвищену міцність, твердість, тріщиностійкість. Технічна кераміка поєднує матеріали, що застосовуються в різних галузях сучасної техніки [3]. Технічна кераміка – це порівняно новий вид матеріалів, проте темпи зростання її випуску (від 15 до 25% щорічно) набагато перевищують відповідні показники для сталі, алюмінію та інших металів. Спікання кераміки як один з найважливіших фізико-хімічних процесів вимагає створення умов для активації дифузії та розчинення фаз, покращення структурних та міцнісних властивостей, і в цьому відношенні перспективним є метод мікрохвильового нагріву, застосування якого також здатне призвести до суттєвих знижень енергетичних витрат у порівнянні з традиційними методиками [4].

Метою досліджень є вивчення особливостей процесів, що протікають при мікрохвильовому нагріванні порошоків карбиду кремнію, та оцінка енергоефективності перетворення енергії мікрохвильового поля у внутрішню енергію шару матеріалу.

Основні матеріали досліджень. Для отримання даних за тепловим ККД мікрохвильової камери досліджувалось нагрівання пластини з пресованого порошкового карбиду кремнію товщиною $\delta=1,0$ см, дисперсність (фракція) частинок 125 мкм. Сполучною речовиною служив полівініловий спирт. Маса зразка складала 0,165 кг. Вихідна потужність магнетрону $P=800$ Вт. Вимірювання проводилися на поверхні зразка та на його дні. Визначено, що дно зразка, ізольоване від навколишнього середовища під час нагрівання, нагрівається інтенсивніше.

Таблиця 1 - Результати теплових розрахунків нагріву порошка карбиду кремнію

№	τ , с	$t_{\text{пов}}$, °С	$(\Delta t/\tau)_{\text{пов}}$, К/с	$t_{\text{дно}}$, °С	$(\Delta t/\tau)_{\text{дно}}$, К/с	КПД камери, %
	1	2	3	4	5	6
1	0	20	-	20	-	-
2	20	27,3	0,4	33,2	0,7	11,1
3	40	34,2	0,35	49,1	0,8	7,8
4	60	45,6	0,55	58,3	0,45	4,6
5	80	58,5	0,65	72,2	0,7	6,9
5	100	71,2	0,65	94,4	1,1	11
6	120	95,1	1,2	109,1	0,75	7,3
7	140	115,3	1,0	128,5	0,95	9,4
8	160	138,2	1,25	154,7	1,3	13
9	180	156,6	0,9	169,4	0,75	7,3
10	200	181,4	1,25	205,3	1,95	17,7
11	220	198,8	0,85	217,2	0,6	5,9
12	240	204,3	0,3	246,3	1,45	14,4
13	260	215,7	0,55	269,4	1,15	11,6
14	280	248,5	1,65	320,3	2,55	25,2

Також було помічено, що, починаючи з певного температурного рівня (для даного зразка – при температурі близько 220 °С), темп нагрівання посилювався, що можна пояснити збільшенням значення діелектричної проникності карбіду кремнію. Результати теплових розрахунків наведені у табл. 1.

Значення ККД камери показують, що енергія мікрохвильового випромінювання лише частково перетворюється на внутрішню енергію матеріалу, що пов'язано з малим завантаженням камери. Збільшення маси завантаження в 5 разів призвело до збільшення ККД до 84 %. На наступному етапі роботи досліджувалось МХ нагрівання різних фракцій порошку карбіду кремнію (рис. 1).

Рисунок 1 – Фракції порошку карбіду кремнію

Після проведення досліджень виконані теплові розрахунки, результати представлені в табл. 2.

Таблиця 2 – Теплові характеристики нагрівання різних фракцій порошку карбіду кремнію

Фракція	F100	F240	F600	F1200
Кінцева температура, °С	85	71	75	46
Маса, г	4,87	4,84	4,85	4,87
Кількість теплоти, витрачена на нагрівання, Дж	197,9	171,3	171,7	87,7
Тривалість нагріву, с	110	110	110	110
Середня потужність нагріву, Вт	1,79	1,55	1,56	0,79

Отримано, що, якщо рівномірність нагріву підвищується зі збільшенням дисперсності, ефективність перетворення мікрохвильової енергії знижується.

Висновок. Нагрівання порошків карбіду кремнію різної дисперсності для фракцій F100, F240, F600, F1200 у мікрохвильовому полі довело, що зменшення розміру частинок призводить до зниження величини поглинання мікрохвильової енергії. Так, через 170 с нагрівання в мікрохвильовій камері температура зразка F100 становила 82 °С, F240 – 73 °С, F1200 – 65 °С. Збільшення дисперсності порошків сприяє зниженню температурної нерівномірності за об'ємом зразків.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Microwave heating controlled reactive melt infiltration for graphite-Si-SiC ceramics manufacturing / L. Cornolti et al. Journal of the American Ceramic Society. 2018. URL: <https://doi.org/10.1111/jace.16124>.
2. The Use of Microwave Drying Process to the Granular Materials / F. I. Hathazi et al. International Journal of Advanced Computer Science and Applications. 2019. Vol. 10, no. 11. URL: <https://doi.org/10.14569/ijacsa.2019.0101104>.
3. Advanced Technical Ceramics. Elsevier, 1989. URL: <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-654630-9.x5001-3>.
4. Rhee S. Mikrowellenprozeßtechnik für keramische Werkstoffe der Mikrosystemtechnik / S. Rhee. 2002. URL: <http://d-nb.info/1198219343/34>.